

Länsstyrelserna

Kartläggning av statlig närvaro och service i länen

En fastställd metod för löpande uppföljning

Titel: Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – en fastställd metod för löpande uppföljning

Utgivare: Länsstyrelsen i Örebro län

Diarienummer: 8096–2020

Publikationsnummer: 2020:19

Bilder: Framsida Mostphotos

Förord

Länsstyrelserna fick i regleringsbrevet 2020 i uppdrag att ta fram en uppföljningsmetod för att utveckla myndighetssamverkan och redovisa statlig närvaro samt service i länen.

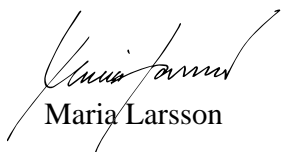
Enligt uppdraget ska utgångspunkt tas i rapporten *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen* (Fi2019/02222/SFÖ) och sådana beslut om lokalisering som avses i förordningen 2019:202 om statliga myndigheters lokalisering. I uppdraget ingår också att vidareutveckla myndighetssamverkan. Vidare ska uppdraget beakta länsstyrelsernas utvecklingsprojekt avseende mer systematisk användning av analys av data och statistik.

I enlighet med regeringsuppdraget har det samordnats av Länsstyrelsen i Örebro län under ledning av kvalificerade utredare Linda Wiklund.

Länsstyrelserna överlämnar härmed rapporten *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – en fastställd metod för löpande uppföljning*.

Landshövding Maria Larsson har beslutat i detta ärende. Länsråd Anna Olofsson och kvalificerad utredare Linda Wiklund var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Örebro 14 december 2020

Maria Larsson

Landshövding

Anna Olofsson

Länsråd

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Metod och modell	7
1 Inledning	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Uppdraget.....	11
1.3 Genomförande av uppdraget	11
2 Metod för kontinuerlig uppföljning samt vidareutvecklande av myndighetssamverkan.....	12
2.1 Tidigare föreslagen uppföljningsmetod	12
2.2 Metod för kontinuerlig uppföljning samt en vidareutvecklad myndighetssamverkan.....	13
2.3 Årsplan och arbetsprocess	23
2.4 Kostnader och resurser för metoden/modellen	24
Referenser	26
Bilaga 1 - Enkätfrågor om samverkan.....	28

Sammanfattning

Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen tagit fram en uppföljningsmetod för statlig närvaro och service i länen. Utgångspunkten för uppdraget har varit rapporteringen av uppdraget Kartläggning av statlig närvaro och service i länen (Fi2019/02222/SFÖ) och sådana beslut om lokalisering som avses i förordningen (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering. I uppdraget har också ingått att vidareutveckla myndighetssamverkan. Vidare har länsstyrelsernas utvecklingsprojekt avseende mer systematisk användning och analys av data och statistik, det så kallade PRISMA-projektet, beaktats.

Metod och modell

Redovisningen innehåller ett förslag på metod och modell för en årlig uppföljning avseende statlig närvaro och service. I metoden ingår också att vidareutveckla myndighetssamverkan. Årshjulet börjar i december varje år genom beställning av statistik och avslutas med en årlig rapportering i början av juni varje år. I modellen ingår fyra delar, som beskrivs nedan.

Modellens olika delar

Statlig närvaro

Den här delen av modellen synliggör statliga myndigheters närvaro i landets län och kommuner. Det sker med hjälp av statistik som inhämtas från SCB. Statistiken kommer både belysa status för den statliga närvaron för redovisningsåret och hur den har sett ut över tid. Källorna för statistiken är Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) och Företagsdatabasen (FDB).

Statlig service

Den här delen i modellen kartlägger hur tillgången till personlig service i olika delar av landet ser ut. Här redovisas var servicegivande myndigheter tillhandahåller service, antingen genom egna arbetsställen eller genom samverkan med andra. Statistiken som använts i delmodellen ovan, Statlig närvaro, kan användas även här. Denna kompletteras med en enkät som skickas till de servicegivande myndigheterna. Även en tillgänglighetsanalys kommer att göras för att belysa medborgarnas tillgänglighet till denna service

Myndighetssamverkan

Den här delen av modellen ska stärka myndighetssamverkan. Genom att föra dialog och ha en kontinuerlig kontakt med de statliga myndigheterna i länet får länsstyrelsen löpande information. Länsstyrelsen har också möjlighet att samverka med myndigheterna löpande under året. Det går även att identifiera hur nuvarande, kommande och planerade förändringar i statliga närvaro och service ser ut. I de fall en myndighet avser att utveckla alla sina arbetsställen i en kommun skulle länsstyrelserna kunna ta ett samordnande ansvar för att samla berörda aktörer i länet i samband med sådana förändringar.

Samlad regional bedömning av statlig närvaro och service

Den här delen av modellen knyter samman den kvantitativa och kvalitativa information som framkommit i de tidigare delarna. På så sätt får vi en samlad

regional bedömning av hur den statliga närvaron och servicen ser ut samt vilka konsekvenser denna får för länet och dess kommuner.

Den samlade regionala bedömningen presenteras dels i länsvisa rapporter dels i en sammanfattande rapport som rapporteras till Regeringskansliet årligen.

En gemensam plattform

För modellens delar som avser kvantitativa och kvalitativa data (statlig närvaro och statlig service) är det viktigt att detta tillgängliggörs och visualiseras för alla länsstyrelserna, så att varje länsstyrelse kan arbeta enkelt och effektivt med datamaterialet. I modellen föreslås därför att det ska finnas en gemensam plattform för detta. Det skulle kunna vara en plattform som tillhandahålls genom PRISMA, det GIS-verktyg som länsstyrelserna har tillgång till eller Tillväxtverkets verktyg Pupos.

Årsplan och leverans

Arbete med uppdraget sker framförallt under det första halvåret. Kontakter kan ske med myndigheterna i länet löpande under året. Leverans sker i början av juni varje år. Det första året (2021) blir tidplanen förskjuten eftersom vissa moment kommer att bli fördröjda. Detta då statistik inte kommer att kunna beställas enligt plan samt att det kommer att ta tid att hitta former för samverkan med myndigheterna i länet. Leverans skulle preliminärt kunna ske i slutet av september.

1 Inledning

Regeringen har uttalat att det finns behov av att stärka förtroendet för statliga myndigheter och samhällets institutioner genom en väl utvecklad lokal statlig närvaro och service. Utvecklingen går mot fler digitala tjänster, men såväl privatpersoner som företagare har ändå behov av att fysiskt kunna möta myndigheter för att få personlig service. Detta kan vara särskilt viktigt för de som har svårigheter med det svenska språket, de med vissa typer av funktionsnedsättningar och de som är ekonomiskt utsatta¹. Regeringen har de senaste åren tillsatt olika utredningar kring statlig närvaro och service samt arbetat med att få till en förbättrad service i hela landet genom servicekontoren. Dessutom har beslut fattats om omlokalisering av myndigheter från Stockholm till övriga delar av landet.²

1.1 Bakgrund

För att kunna förstärka statens närvaro och service i hela landet har regeringen sett ett behov av ett samlat kunskapsunderlag. Regeringen gav därför 2019 i uppdrag till länsstyrelserna att ta fram ett sådant underlag. Detta presenterades i rapporten *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen*³. Det har därutöver genomförts flertalet andra utredningar med kopplingar till ämnet. Några av dessa beskrivs nedan.

Under 2019 fick Statskontoret i uppdrag av regeringen att kartlägga och sammanställa planer för lokalisering av myndigheterna: Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Lantmäteriet, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket och Trafikverket. I uppdraget ingick dels att kartlägga beslut om lokalisering av verksamhet mellan åren 2014–2018 och vilka skäl och överväganden som legat till grund för dessa beslut. Dels inhämta uppgifter om myndigheternas strategier och planering för lokalisering av verksamhet utanför Stockholms län fram till och med 2022.⁴

Statskontoret har även tidigare haft ett uppdrag om Statliga myndigheters lokalisering. I rapporten *Statliga myndigheters lokalisering* presenteras ett samlat underlag om detta. Rapporten innehåller en kartläggning av den statliga närvaron lokalt och regionalt, en analys av myndigheters beslut om lokalisering samt myndigheters samverkan och koordinering vid sådana beslut. Här redovisas också en studie om vilken betydelse statliga myndigheters beslut om lokalisering får för den lokala och regionala arbetsmarknaden. Dessutom

¹ Prop. 2018/19:47: *Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service*

² <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/statlig-forvaltning/om-regeringens-arbete-for-okad-statlig-narvaro-i-hela-landet/>

³ Länsstyrelserna (2019) *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – En samlad delredovisning*

⁴ Statskontoret (2019) *Planerad lokalisering av statlig verksamhet – En kartläggning av tio större myndigheter*

redovisas en undersökning av medborgarnas uppfattningar om statlig närvaro lokalt och regionalt.⁵

Även slutbetänkandet *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd* har kopplingar till ämnet Statlig närvaro och service. Här föreslås bland annat att den lokala serviceverksamhet som i dag utförs av Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten ska föras över och samlas i en ny organisation. Antingen genom att en ny servicemyndighet inrättas för uppgiften eller genom att Statens servicecenter får uppgiften.⁶

Utredningen *Statliga servicekontor – mer service på fler platser* har analyserat och föreslagit hur vissa statliga myndigheters lokala serviceverksamheter kan organiseras på ett mer sammanhållet sätt. Syftet var att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet. I slutbetänkandet föreslogs att 27 nya servicekontor ska öppna i landet senast 31 december 2020. Serviceorganisationen kommer då att ha 140 servicekontor.⁷

Under 2020 tillsattes utredningen *Utvecklad organisation för lokal statlig service* där utredaren ska föreslå hur en ökad geografisk tillgänglighet med nya servicekontor på fler platser i landet kan genomföras. Utredaren ska också analysera möjligheterna att tillhandahålla ett utökat serviceutbud från ytterligare myndigheter. En annan del i utredningen är att analysera möjligheter och hinder för servicesamverkan mellan den statliga förvaltningen, kommuner och regioner i syfte att främja sådan samverkan. Ett delbetänkande lämnades i mars 2020 och slutbetänkandet ska rapporteras i december 2020.⁸

Statlig närvaro och service tas också upp i kommunutredningens slutbetänkande *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*. Där framgår det att statlig närvaro både handlar om att ge service till medborgarna och om att skapa statliga arbetstillfällen. Utredningen menar att regeringen bör ta ett tydligt ansvar för statens åtagande i kommunerna och utveckla det arbete som påbörjats med att garantera statlig närvaro i hela landet.⁹ De länsstyrelser som lämnat remissvar på utredningen menar att det krävs en aktiv statlig närvaro i landsbygderna. Det är viktigt för den nationella likvärdigheten och för att få effektivt genomslag för nationella politiska beslut och kunna få en god samhällsutveckling i hela landet. Statliga myndigheter behöver finnas med i ett större lokalt sammanhang för att tillsammans med aktörer och nätverk arbeta för landsbygdsutvecklingen. Staten spelar en viktig roll för att se helheten i länet och landet och att se till så att det finns en tillgänglig statlig service.¹⁰

⁵ Statskontoret (2016) *Statliga myndigheters lokalisering. Ett samlat underlag*

⁶ SOU 2017:1: *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd*

⁷ SOU 2018:43: *Statliga servicekontor – mer service på fler platser*

⁸ Fi 2019:B: *En utvecklad organisation för lokal statlig service – delredovisning avseende lämpliga platser*

⁹ SOU 2020:8: *Slutbetänkande av kommunutredningen. Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*

¹⁰ Remiss av SOU 2020:8: *Starkare kommuner - med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*

1.2 Uppdraget

Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen tagit fram en metod och modell för uppföljning av statlig närvaro och service i länen. I uppdraget ingick också att vidareutveckla myndighetssamverkan varför detta har integrerats i metoden och modellen. Utgångspunkten har varit rapporteringen av uppdraget *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen (Fi2019/02222/SFÖ)* och beslut om lokalisering som avses i förordningen (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering. Vidare har länsstyrelsernas utvecklingsprojekt avseende mer systematisk användning och analys av data och statistik, härafter kallat PRISMA, beaktats.

1.3 Genomförande av uppdraget

Regeringsuppdraget riktade sig till samtliga länsstyrelser och angav att uppdraget ska presenteras som en samlad redovisning och samordnas av Länsstyrelsen i Örebro län. Regeringsuppdraget har samordnats av Länsstyrelsen i Örebro län under ledning av kvalificerade utredare Linda Wiklund.

För uppdraget har en arbetsgrupp inom länsstyrelserna bildats i syfte att arbeta fram en uppföljningsmetod. Delar av denna arbetsgrupp fanns med i det kartläggningsuppdrag som genomfördes 2019. Arbetsgruppen har bestått av Agneta Gustafsson, Länsstyrelsen i Kalmar län, Katarina Ljunggren, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Mats Kryhl, Länsstyrelsen i Skåne län, Andres Delgado Lopez, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Åsa Sars, Länsstyrelsen i Västmanlands län samt Linda Wiklund, Länsstyrelsen i Örebro län.

Samtliga länsstyrelser har varit med och kvalitetssäkrat den metod och modell som arbetats fram i arbetsgruppen.

I slutfasen av arbetet har förslagen till metod och modell som presenteras i denna rapport delgetts landshövdingar och länsråd i samtliga län.

2 Metod för kontinuerlig uppföljning samt vidareutvecklande av myndighetssamverkan

2.1 Tidigare föreslagen uppföljningsmetod

Den metod och modell som presenteras i den här rapporten tar bland annat sin utgångspunkt i den metod som presenterades i rapporten *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – Metoder för löpande uppföljning*. I denna föreslås en modell i tre nivåer för löpande uppföljning av statlig närvaro och service:¹¹

1. Statlig närvaro

Denna nivå syftar till att kartlägga statliga myndigheters samlade närvaro i landets län och kommuner. Redovisning av samtliga statliga myndigheters arbetsställen och sysselsatta inom statlig förvaltning. Statistiken som används hämtas från SCB:s företagsdatabas (FDB) och den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS).

2. Statlig service

Syftet med denna nivå är att kartlägga hur tillgången till personlig service från statliga myndigheter i olika delar av landet ser ut. Här redovisas var servicegivande myndigheter tillhandahåller service genom egna arbetsställen eller genom samverkan med andra. Dessutom redovisas medborgarnas tillgänglighet till denna service i kommunerna. I modellen föreslogs att denna information skulle samlas in via en enkät till de tolv servicegivande myndigheterna.

3. Samlad regional bedömning av statlig närvaro och service

Syftet med denna nivå är att kartlägga den statliga närvaron och servicen i respektive län. Detta för att få en samlad bild av nuvarande, kommande och planerad statlig närvaro och service i landets samtliga län samt konsekvenserna för respektive län och kommun. Dels för att belysa hur tillgänglig servicen är för länets medborgare. Dels för att göra en bedömning av hur respektive län och dess kommuner påverkas av nivån på nuvarande och planerade förändringar av den statliga närvaron och servicen.

¹¹ Länsstyrelserna (2019) *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – Metoder för löpande uppföljning*

2.2 Metod för kontinuerlig uppföljning samt en vidareutvecklad myndighetssamverkan

Utgångspunkter för metoden har, förutom den rapport som nämnts i förra avsnittet, varit sådana beslut om lokalisering som avses i förordningen (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering. En annan utgångspunkt när metoden har tagits fram har varit att vidareutveckla myndighetssamverkan. Vidare har vi beaktat länsstyrelsernas utvecklingsprojekt avseende mer systematisk användning av analys av data och statistik, kallat PRISMA.

I det följande beskrivs en metod och modell för kontinuerlig uppföljning samt en vidareutvecklad myndighetssamverkan. Modellen består av fyra delar:

- Statlig närvaro
- Statlig service
- Myndighetssamverkan
- Samlad regional bedömning av statlig närvaro och service.

Statlig närvaro

Den här delen av modellen synliggör statliga myndigheters närvaro i landets län och kommuner. Här redovisas samtliga statliga myndigheters arbetsställen och sysselsatta inom statlig förvaltning¹².

Statistik

För att följa upp statlig närvaro kommer statistik att beställas från SCB:s företagsdatabas (FDB) och den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS). Statistiken från FDB och RAMS kommer att belysa den fysiska närvaron.

Utöver uppgiftsinsamling på läns- och kommunnivå finns även möjlighet att samla in och redovisa uppgifter mer detaljerat och med andra geografiska indelningar. Vi föreslår att statistiken ska vara möjlig att belysa utifrån andra regionala indelningar än kommun och län. Statistiken bör därför kunna redovisas efter demografiska statistikområden (DeSO), regionala statistikområden (RegSO), kommun, län och funktionell analysregion (FA). Se mer om regionala indelningar under avsnittet Regionala indelningar av statistiken på sidan 15.

På sikt skulle man i denna del kunna belysa digital statlig närvaro. Om detta ska göras behöver medborgarnas möjlighet till internetuppkoppling samt medborgarnas internetmognad belysas. Förslag på statistik som skulle kunna användas för detta ändamål är *Befolkningens IT-användning*, *Bredbandskartan* och eventuellt *Svenskarna och internet*.

Nedan beskrivs statistiken lite närmare.

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

För att belysa antal statliga arbetstillfällen och därmed sysselsättning inom statlig sektor, används den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS)

¹² Statlig förvaltning enligt SCB:s indelning *Standard för institutionell sektorindelning, INSEKT 2014*

som källa. Sysselsättningsuppgifter avser förvärvsarbetande dagbefolkning och förvärvsarbetande nattbefolkning (16+ år).

RAMS baseras i huvudsak på administrativa uppgifter från Skatteverket. I SCB:s institutionella sektorindelning avser statlig förvaltning alla statliga förvaltningsmyndigheter och andra centrala förvaltningsorgan, vars behörighet normalt sträcker sig över hela det ekonomiska territoriet, utom förvaltning av sociala trygghetsfonder.¹³

Eftersom registret uppdateras i slutet av november varje år föreslår vi att data beställs så snart som möjligt efter denna tidpunkt årligen.

Företagsdatabasen (FDB)

För att beskriva vilka myndigheter¹⁴ som bedriver verksamhet i Sveriges län och kommuner, samt var de bedrivs, används officiell statistik från SCB:s allmänna företagsregister (FDB) över statliga myndigheters arbetsställen. Databasen uppdateras kontinuerligt under året, men är som mest uppdaterad ungefär samtidigt som RAMS. Förslaget är därför att beställa data från FDB vid samma tidpunkt som angivits för RAMS ovan.

I kartläggningen som gjordes 2019 identifierades tolv servicegivande myndigheter. I avsnittet Statlig service på sidan 16 presenteras vilka dessa myndigheter är. Dessa myndigheter behöver märkas upp i datamaterialet. Syftet är att skilja mellan den statliga verksamhet som i första hand tillhandahåller service till medborgare och den vars lokalisering främst motiveras av andra skäl.

Statistik över befolkningens it-användning, tillgång till bredband och information om digitalt utanförskap

Genom att samhället blir allt mer digitaliserat blir det också viktigt att visa hur den digitala närvaron ser ut och förändras över tid. En annan sida av detta handlar om det digitala utanförskapet. Vissa grupper i samhället har svårt att använda tjänsterna och kan hamna i ett digitalt utanförskap. SCB:s statistik över *befolkningens it-användning*¹⁵ visar privatpersoners tillgång till och användning av it, som dator och internet i hemmet. Även *Bredbandskartan*¹⁶ kan vara intressant för att belysa tillgången till digitala tjänster.

Undersökningen *Svenskarna och internet*¹⁷ skulle kunna användas för att belysa det digitala utanförskapet samt användningen av och nyttan med digitala samhällstjänster. *Bredbandskartan* går att bryta ned på länsnivå, kommunnivå och 250-metersrutor. Undersökningen *Befolkningens it-användning* går att bryta ned på NUTS2-nivå¹⁸. Undersökningen *Svenskarna och internet* går däremot inte att bryta ned på regional nivå.

¹³ SCB (2014) *Standard för institutionell sektorindelning, INSEKT 2014. MIS 2014:1*

¹⁴ Även här används *Standard för institutionell sektorindelning*

¹⁵ SCB *Befolkningens it-användning*

¹⁶ Post-och telestyrelsen *Bredbandskartan*

¹⁷ Internetstiftelsen (2019) *Svenskarna och internet 2019*

¹⁸ NUTS är EU:s hierarkiska regionindelning och delar in Sverige i 8 regioner. Se mer om NUTS-indelningen här:

https://www.scb.se/contentassets/4e32573a1c8f46d1a5ca29e381fb462f/nuts_1_2_3_20080101.pdf

Regionala indelningar av statistiken

Rapporteringen ska belysa läns- och kommunnivån, men för respektive länsstyrelse kan det vara intressant att bryta ned datamaterialet i andra regionala indelningar när de arbetar med materialet. Förutom län och kommun föreslår vi därför att datamaterialet – i den mån det går – ska kunna delas in efter demografiska statistikområden (DeSO), regionala statistikområden (RegSO) och funktionell analysregion (FA). Detta då länen ser olika ut. I vissa fall kan det vara intressant att gå ned på väldigt fin regional nivå, i vissa fall blir det mest intressant att titta på länsnivå och i andra fall förekommer stor in- och utpendling vilket gör att det är intressant att titta på FA-regioner. Därmed skapas förutsättningar för varje länsstyrelse att analysera sitt datamaterial utifrån den regionala nivå som är intressant. De regionala indelningarna som föreslås beskrivs nedan.

Demografiska statistikområden (DeSO)

SCB:s indelning DeSO följer läns- och kommungränserna och består av 5 984 områden som har mellan 700 och 2 700 invånare. Viktiga byggstenar som använts för att skapa DeSO är tätorter och valdistrikt. DeSO kommer att vara stabil och inte ändras över tid, men det finns en möjlighet att dela områden i framtiden om de blir för stora befolkningsmässigt. Indelningen följer läns- och kommungränserna.¹⁹

Regionala statistikområden (RegSO)

SCB:s indelning RegSO är en rikstäckande indelning som även denna följer läns- och kommungränserna. Den delar in Sverige i 3 363 områden med mellan 663 och 22 622 invånare. Antalet RegSO i kommunerna varierar från två till 147 områden. Vanligaste antalet är mellan fem och nio RegSO per kommun. RegSO är en indelning som kommer hållas oförändrad över tid, men anpassas efter ändringar av kommun- eller länsgränser.²⁰

Funktionell analysregion (FA)

En FA-region är en region inom vilken människor kan bo och arbeta utan att göra alltför tidsödande resor. Det är en indelning för regionala analyser som görs av Tillväxtverket och baseras till stor del på SCB:s prognoser över utvecklingen av lokala arbetsmarknader. Det finns 49 FA-regioner i den indelning som gäller från och med 2015. Tillväxtanalys har tagit fram en indelning i regiontyper med koppling till FA-regionerna. Dessa regiontyper består av FA-regioner med liknande förutsättningar.²¹

Indelningen finns i tre regiontyper:

- Storstadsregioner
- Täta regioner
- Landsbygdsregioner

¹⁹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/deso---demografiska-statistikomraden/>

²⁰ <https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/regso---regionala-statistikomraden/>

²¹ <https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/regionala-indelningar/fa-regioner.html>

Det finns också en finare indelning i sex regiontyper:

- Storstadsregioner
- Täta regioner nära en stad
- Täta regioner avlägset belägna
- Landsbygdsregioner nära en stad
- Landsbygdsregioner avlägset belägna
- Landsbygdsregioner mycket avlägset belägna

Statlig service

Den här delen av modellen kartlägger hur tillgången till personlig service i olika delar av landet ser ut. Här redovisas var servicegivande myndigheter tillhandahåller service antingen genom egna arbetsställen eller genom samverkan med andra. Dessutom redovisas medborgarnas tillgänglighet till denna service i kommunerna. För att samla in information om statlig service skickas en enkät ut till centrala kontaktpersoner hos de tolv identifierade servicemyndigheterna²². Enkäten skickas ut varje år via länsstyrelsens upphandlade enkätverktyg Webropol. Det blir en länsstyrelse, förslagsvis den samordnande länsstyrelsen, som blir ansvarig för denna insamling och för att tillgängliggöra resultaten av enkäten till alla länsstyrelserna.

Frågorna i enkäten handlar om samverkan för att uppnå statlig närvaro och tillgängliggöra service till medborgarna. Frågorna om samverkan ställs utifrån myndighets-, region- och kommunperspektivet (se bilaga 1). Enkäten med frågorna skickas ut vart annat år och vart annat år skickas endast en avstämningsfråga för att ta reda på om det finns skillnader mot föregående års inrapportering.

Tillgänglighetsanalys utifrån statistik på rutor samt restidsinformation
För att mäta tillgängligheten till de tolv servicegivande myndigheterna behöver en analys göras för att belysa hur tillgänglig servicen är. Detta kan göras utifrån regionalt finfördelad befolkningsstatistik, tillgänglighet till kollektivtrafik, restider för olika transportslag med mera.

Statistik om den folkbokförda befolkningen finns tillgänglig via SCB och öppna Geodata. Statistiken blir fördelad på kvadratkilometerstora rutor.²³ Via dataunderlaget erhålls punkter för att mäta tillgänglighet till service. Genom denna statistik kan vi belysa var befolkningen bor i förhållande till var de servicegivande arbetsställena är belägna.

Vi vill också mäta hur medborgarnas tillgänglighet till service ser ut utifrån olika transportslag. Statistik kring hur lång tid det tar att resa från bostaden till servicestället med olika typer av transporter, så som bil och kollektivtrafik, är viktiga i sammanhanget.

²² Se stycket ”De servicegivande myndigheterna” nedan

²³ <https://www.scb.se/vara-tjanster/oppna-data/oppna-geodata/statistik-pa-rutor/>

Myndigheten Trafikanalys följer varje år upp de transportpolitiska målen²⁴, enligt ett uppdrag i deras instruktion.²⁵ Den senaste uppföljningen presenterades i rapporten *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2020*.²⁶ Till grund för delar av rapporteringen ligger tillgänglighetsanalyser. Analyserna belyser tillgänglighet till olika typer av service såsom livsmedel, grund- och gymnasieskola, apotek, post med flera utifrån olika transportslag. De transportslag som undersöks är gång, cykel, bil och kollektivtrafik. Utgångspunkten är Trafikverkets nationella vägdatabas. Trafikanalys belyser statistiken både utifrån avstånd och restider. Den metod som används vid Trafikanalys skulle också kunna nyttjas för en tillgänglighetsanalys av de tolv servicegivande myndigheterna.²⁷ Det skulle vara en fördel om Trafikanalys fick i uppdrag att göra tillgänglighetsanalysen avseende de statliga servicegivande myndigheterna. De är experter på tillgänglighetsanalyser och synergier kan därför uppnås. På vilket sätt tillgänglighetsanalysen för de servicegivande myndigheterna ska göras behöver utredas vidare som en del av implementeringen av uppdraget om Statlig närvaro och service.

De servicegivande myndigheterna

De generella krav som gäller för myndigheters servicegivande och samverkan med andra regleras i förvaltningslagen (2017:900). Bestämmelserna tar sin utgångspunkt i regeringsformens grundläggande krav på likabehandling, rättssäkerhet och objektivitet. Av förvaltningslagen framgår att en myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla och att den enskilde ska få sådan hjälp att han eller hon kan ta tillvara sina intressen. Vidare framgår att myndigheten ska vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kontakter kan tas.²⁸

Flera myndigheter har ett serviceuppdrag och en myndighetsutövning som i hög utsträckning riktar sig direkt till enskilda, det vill säga medborgare och företag. I rapporten *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen* kartlades elva så kallade servicegivande myndigheter. Dessa var Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogden, Lantmäteriet, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket och Trafikverket. I rapporten framkom också att Statens servicecenter bör räknas till de servicegivande myndigheterna. Kartläggningen visade också att vissa myndigheter, som CSN och Lantmäteriet, enbart tillhandahåller sina tjänster vid de egna arbetsställena medan andra myndigheter i hög grad samverkar för att göra sin service tillgänglig för medborgarna.²⁹ De tolv servicegivande myndigheterna har olika uppdrag och medborgarna kan ha mer eller mindre behov av personlig service hos respektive myndighet.

²⁴ Det övergripande transportpolitiska målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

²⁵ Förordning (2010:186) med instruktion för Trafikanalys

²⁶ Trafikanalys (2020) *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2020*

²⁷ Samtal med Myndigheten för Trafikanalys, 2020-11-26

²⁸ Förvaltningslagen (2017:900)

²⁹ Länsstyrelserna (2019) *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – En samlad delredovisning*

Plattform för att tillgängliggöra och visualisera datamaterialet

När det gäller den kvantitativa data som har beskrivits ovan kan den beställas och tillgängliggöras för alla länsstyrelserna. Användningen av statistiken kan underlättas av en gemensam plattform där statistiken görs tillgänglig i form av tabeller, diagram och kartor. Idag används GIS-verktyg vid länsstyrelserna för kartor och det finns även tillgång till BI-verktyget Power BI. Dessutom pågår utveckling i utvecklingsprojektet PRISMA. Ett annat verktyg som skulle kunna vara intressant är Pivos som Tillväxtverket tillhandahåller.

Länsstyrelsernas GIS-verktyg

Geografiska informationssystem (GIS) är system för att samla in, hantera, analysera och visualisera information som är kopplad till en plats.

Länsstyrelserna arbetar redan i dag med GIS-verktyg då de ofta hanterar lägesbunden information. Det kan vara vid beslut, ärendehantering, distribution av underlag till kommunerna eller egen analys- och utredningsverksamhet. En stor del av den information länsstyrelserna hanterar har en geografisk koppling. GIS är ett strategiskt verktyg och en förutsättning för att lösa länsstyrelsernas breda uppdrag. GIS kan till exempel ge svar på vilka förhållanden som råder på en viss plats eller inom ett visst område. I GIS-verktyget finns bland annat tjänsten WebbGIS, som presenterar geografisk information. Detta skulle kunna användas av samtliga länsstyrelser vid analys av det statistiska datamaterialet.

Länsstyrelserna skulle kunna nyttja GIS för statistiken om statlig närvaro och service för att synliggöra informationen i kartor. Detta bygger i så fall på att en länsstyrelse får i uppdrag att beställa statistiken och skapa kartorna, vilket skulle ta en del resurser i anspråk.

PRISMA

Länsstyrelserna har i regleringsbrevet 2019 fått i uppdrag att genomföra ett utvecklingsprojekt i syfte att bygga upp en modell som ska möjliggöra för samtliga länsstyrelser att på ett enklare och mer systematiskt sätt samla in data och statistik, bygga upp nyckeltal och indikatorer samt genomföra omvärldsanalyser. Hos länsstyrelserna har projektet kommit att kallas PRISMA³⁰. Effektmålen i projektet är att:

- **Öka förmågan till omvärldsanalys** genom att utveckla metodik, nätverk och rapportering. Samtliga län ska kunna erbjudas utbildning och deltagande i nätverket. Rapporteringen ska kunna anpassas efter respektives läns lägesbild och vara möjlig att aggregera för hela landet.
- **Systematiskt samla, kvalitativa och kvantitativa, strukturerade och ostrukturerade data**, sammanställda, jämförbara och visualiserade för respektive län i ett BI-verktyg. Data ska göras åtkomlig för alla roller inom länsstyrelsen som är i behov av data för analysarbete.
- **Samla all data i ett datalager för länsstyrelserna**. Datalagret ska kunna hantera både kvalitativa och kvantitativa data, extern som intern,

³⁰ För mer information om PRISMA, se Länsstyrelsernas återrapportering av utvecklingsprojektet i december 2020.

och kunna koppla den insamlade data mot uppdrag och målnivåer (län, nationella och globala mål).

Målet är alltså att det ska finnas möjlighet att systematiskt samla kvantitativa, kvalitativa, strukturerade och ostrukturerade data som är sammanställda och visualiserade.

I PRISMA finns möjlighet att hantera kvantitativa data från rapporter, enkäter och ljudmedia. All typ av data lagras från år till år, vilket tillåter jämförbarhet och spårbarhet i analysarbetet.

I PRISMA finns därutöver möjlighet att ta fram rapporter i ett flertal olika format såsom Powerpoint, Word, Excel och PDF. Man kan säga att PRISMA fungerar som en analysplattform där till exempel GIS blir en modul. Det finns möjlighet att generera kartor via kartmodulen i PRISMA. Denna modul kan till exempel hantera kartformaten JSON, GML/WFS, WMS och TMS³¹. Detta innebär att det går att generera kartor i länsstyrelsernas GIS-verktyg utifrån den data som finns i PRISMA om så skulle önskas.

PRISMA kan dessutom samla information från andra källor än statistikdatabaser, såsom till exempel enkätverktyg. Dessa kan distribueras och jämföras med liten arbetsinsats och kan därmed analyseras tillsammans med den insamlade statistiken. Verktöget möjliggör därmed en snabbare implementering av insamlade rapporter vilket i sin tur förkortar tidsåtgången för sammanställning.

Datamaterialet kan alltså tillgängliggöras via PRISMA-verktyget till alla länsstyrelser. På så sätt får respektive länsstyrelse tillgång till materialet som ska analyseras. Med koppling till uppdraget om Statlig närvaro och service kan följande göras i PRISMA:

- Tillgängliggöra både kvantitativa och kvalitativa data i samma plattform.
- Materialet visualiserat i kartor, tabeller och diagram.
- Kombinera befintliga variabler med datamaterialet. I PRISMA finns redan ett datalager med till exempel demografiska variabler såsom ålder, kön och hushållstyp. Den här typen av data kommer att beställas år för år. Fördelen är att det går att belysa och analysera datamaterialet utifrån flera olika aspekter utan att behöva beställa bakgrundsdata varje gång en analys ska göras.
- Kombinera olika variabler i en och samma karta genom att lägga flera lager av statistik. Precis som i det GIS-verktyg som länsstyrelserna använder idag går det till exempel att ”plotta” ut alla statliga arbetsställen och sedan lägga ett lager med befolkning i kartan. Det möjliggör exempelvis att se hur nära eller långt ifrån arbetsställena medborgarna bor eller hur demografin ser ut i förhållande till de statliga arbetsställen belägenhet.

³¹ JavaScript Object Notation (JSON), Geography Markup Language (GML), Web Feature Service (WFS), Web Map Service (WMS), Tile Map Service (TMS)

PRISMA är ett utvecklingsprojekt under ledning av länsstyrelserna i Södermanland och Västra Götaland. Eftersom det är ett projekt är det ännu inte bestämt om länsstyrelserna kommer att använda detta verktyg.

Alternativa plattformar

Pinpoint Sweden (Pipos)

Pipos är en GIS-plattform som Tillväxtverket använder och vidareutvecklar. I Pipos går det bland annat att arbeta med geografisk tillgänglighetsanalys. Verktøget kan göra beräkningar av avstånd och tid mellan olika geografiska företeelser. Analyserna kan handla om att beskriva hur befolkningen och företagens tillgänglighet till olika typer av service ser ut och förändras. Pipos gör det också möjligt att utföra andra avancerade rumsliga analyser inklusive scenarioutvärderingar och optimeringsanalyser.³² Pipos används bland annat för länsstyrelsernas uppdrag om grundläggande betaltjänster. Pipos omfattar idag inte statistik om den statliga sektorn, varför mer data skulle behöva kopplas till plattformen för att den skulle vara möjlig att använda. Dessutom skulle plattformen behöva anpassas för just detta ändamål. Detta skulle med andra ord behöva utvecklas på Tillväxtverket, vilket skulle medföra kostnader och resurser för dem.³³

Myndighetssamverkan

Den tredje delen i modellen handlar om att stärka myndighetssamverkan. Det finns flera fördelar med att respektive länsstyrelse i någon form har en kontinuerlig kontakt med myndigheterna i sitt län. Länsstyrelsen har på detta sätt möjlighet att föra en dialog, samverka med och inhämta information från myndigheterna löpande under året. Det finns dessutom möjlighet att identifiera hur nuvarande, kommande och planerade förändringar i statlig närvaro och service ser ut.

Kontinuerlig kontakt med myndigheter i länet

Av förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion framgår bland annat att länsstyrelserna ska främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet. Dessutom framgår att länsstyrelserna ska samråda med andra statliga myndigheter i och utanför länet i sådana frågor inom länsstyrelsens verksamhetsområde som påverkar eller har betydelse för den myndighetens verksamhet.³⁴

Merparten av länsstyrelserna har inrättat råd eller nätverk med myndigheterna i länet. Dessa leds i många fall av landshövdingen i samarbete med länsrådet. Mötesfrekvensen är mellan en till fyra gånger per år. I råden och nätverken ingår högre regionala chefer för de statliga myndigheterna i länet. Syftet med råden och nätverken är en tydligare och effektivare statlig förvaltning på regional nivå. Genom att föra dialog och ha kontinuerlig kontakt skapas ett kunskapsutbyte vilket kan stärka myndighetssamverkan.

Det skulle vara möjligt att nyttja råden och nätverken för att skapa en samlad bild av nuvarande, kommande och planerade förändringar i den statliga

³² <https://pipos.se/om-pipos>

³³ Samtal med Tillväxtverket 2020-09-07

³⁴ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

närvaron och servicen. Det skulle också gå att föra dialog kring statlig närvaro och service i länet och vilken påverkan den får. I modellen föreslår vi att frågor kring statlig närvaro och service koncentreras till det möte som hålls på våren.

I råden ingår ofta de högsta regionala ledningarna. En utmaning är att dessa chefer ofta ansvarar för flera olika län, vilket gör att de bjuds in till flera möten och att det därför kan uppstå tidsbrist. En annan utmaning är att representanterna många gånger inte har mandat eller insyn i frågor om lokalisering. Det skulle också kunna vara känsligt att prata öppet om dessa frågor när de är i planeringsstadiet.

Det ser olika ut när det gäller hur många myndigheter som finns representerade i respektive län. Den kartläggning av statlig närvaro och service som gjordes 2019 visar att det varierar mellan 25 och 160 myndigheter per län. De flesta län har mellan 25 och 40 myndigheter. I storstadslänen är denna siffra högre då det finns 57 myndigheter i Skåne, 59 i Västra Götaland och 160 i Stockholm.³⁵ Eftersom förutsättningarna varierar innebär det att varje länsstyrelse får hitta det sätt som är mest ändamålsenligt för samverkan med myndigheter i sitt län.

Skapa bild av nuvarande, kommande och planerade förändringar i statlig närvaro och service

Information från myndighetssamverkan och i förekommande fall enkäter kan sammanställas och användas i den länsvisa rapporteringen för att fördjupa beskrivningen av respektive län. För att komplettera den information som samlats in i de andra delarna av modellen kan vi ställa frågor till de statliga företrädarna i länet. På detta sätt kan vi skapa oss en bild av hur nuvarande, kommande och planerade förändringar i den statliga närvaron och servicen ser ut. Detta kan göras via en enkät och/eller diskuteras på möten i rådet eller nätverket om det finns ett sådant. Det kan se lite olika ut beroende på hur stort länet är och hur omfattningen av myndigheter ser ut.

De huvudsakliga frågeställningarna handlar om:

- Hur myndighetens nuvarande, kommande och planerade närvaro och service ut i länet och dess kommuner.
- Hur länet och dess kommuner påverkas av nivån på nuvarande, kommande och planerade förändringar av den statliga närvaron och servicen.
- Vilka konsekvenser den statliga närvaron och servicen får för länet och dess kommuner.

Planerade beslut om lokalisering

Om en myndighet fattar ett beslut om lokalisering som innebär att samtliga fasta arbetsställen i en viss kommun avvecklas ska myndigheten göra en konsekvensanalys. Den kan göras inom ramen för det samråd som statliga myndigheter enligt 20 § förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete ska genomföra när minskning av verksamheter övervägs.³⁶ Detta ska enligt förordningen göras för att undersöka om det går att upprätthålla eller utveckla verksamheten. Samrådet ska ske med den aktör som har ansvaret för det

³⁵ Länsstyrelserna (2019) *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – En samlad delredovisning*

³⁶ Förordning (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering, 6 §

regionala tillväxtarbetet, länsstyrelsen, andra statliga myndigheter, kommuner, regioner och näringslivet.³⁷ I kartläggningen som gjordes 2019 framkom det att det finns oklarheter kring samråd och konsekvensanalyser som ska genomföras i samband med verksamhetsförändringar.³⁸ För att skapa tydlighet skulle länsstyrelserna kunna ha ett samordnade ansvar för att samla berörda aktörer i länet vid sådana förändringar. Den här typen av samråd planeras i så fall in på förekommen anledning.

Samlad regional bedömning av statlig närvaro och service

Den fjärde delen i modellen knyter samman den kvantitativa och kvalitativa information som framkommit i de tidigare delarna. På så sätt kan vi göra en samlad regional bedömning av hur den statliga närvaron och servicen ser ut samt vilka konsekvenser denna får för länet och dess kommuner.

Den samlade regionala bedömningen presenteras dels i länsvisa rapporter dels i en sammanfattande rapport som rapporteras till Regeringskansliet årligen.

Länsvisa bedömningar av statlig närvaro och service

Bedömningen görs med utgångspunkt i statistiken om statlig närvaro och service, den insamlade informationen om servicegivande myndigheters tillhandahållande av service samt genom kontakter med statliga myndigheter i länet. Syftet är att belysa och analysera hur den statliga närvaron och servicen ser ut i respektive län och hur den förväntas se ut på några års sikt. I bedömningen tas också upp vilka konsekvenser den statliga servicen och närvaron får för respektive län och kommun. På detta sätt skapas en samlad bild. Varje länsstyrelse ansvarar för att göra den samlade regionala bedömningen för sitt län och att sammanställa detta i en länsvis rapport. För att skapa en effektiv process kommer det att finnas en standardiserad mall med förutbestämda rubriker för denna rapport.

Samlad bedömning av statlig närvaro och service

Den länsvisa rapporten skickas till den samordnande länsstyrelsen som gör en samlad rapport till Regeringskansliet. De länsvisa rapporterna läggs som bilagor i rapporteringen av regeringsuppdraget.

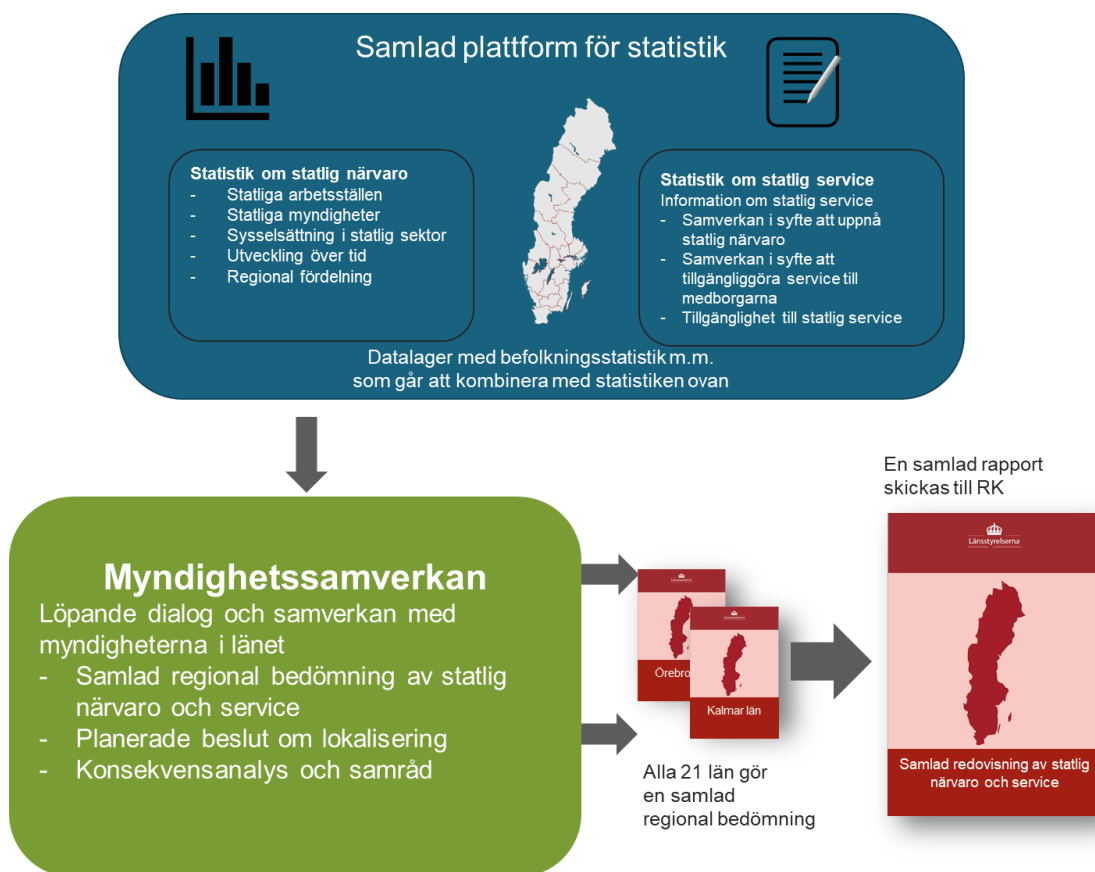
Den sammanfattande rapporten kan ha följande innehåll:

- Statistisk information om
 - statlig närvaro i respektive län inklusive utveckling över tid
 - statlig service i respektive län inklusive utveckling över tid.
- Insatser och samverkan som de servicegivande myndigheterna gör för att upprätthålla statlig service till medborgarna samt vilka digitala möjligheter som erbjuds till medborgarna.
- En tillgänglighetsanalys avseende de tolv servicegivande myndigheterna.
- En samlad bedömning av statlig närvaro och service samt vilka konsekvenser detta får.

³⁷ Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, 20 §

³⁸ Länsstyrelserna (2019) *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – En samlad delredovisning*

En schematisk bild av hur de fyra delarna i modellen hänger samman visas i figur 1 nedan.

Figur 1: Uppföljningsmodell för årlig uppföljning av statlig närvaro och service

2.3 Årsplan och arbetsprocess

I november varje år läggs en beställning till SCB om statistik från RAMS och FDB³⁹. Denna tidpunkt passar bäst då RAMS är klart i slutet av november och FDB också mest uppdaterat vid denna tidpunkt. I första halvan av december levereras data från SCB till länsstyrelsen. I början av januari tillgängliggörs datamaterialet genom tabeller, diagram och kartor på de olika regionala nivåerna (DeSO, RegSO, Kommun, län och FA-region) i den plattform länsstyrelserna kommer att arbeta i. Alla länsstyrelserna får tillgång till informationen.

Under december går en förhandsinformation ut till de tolv servicegivande myndigheterna om att en enkät kommer att skickas i januari. Under första halvan av januari skickas enkäten ut. Detta utskick sköter förslagsvis den samordnande länsstyrelsen. I slutet av februari tillgängliggörs informationen från enkäten i den plattform som länsstyrelserna kommer att arbeta i, så att alla

³⁹ Det kan ev. tillkomma statistik om tillgång till internet, internetanvändning med mera om vi framöver vill belysa digital närvaro.

länsstyrelser kan ta del av resultatet av denna. En tillgänglighetsanalys görs avseende de tolv servicegivande myndigheterna. Denna tillgängliggörs också för alla länsstyrelserna i plattformen. Varje länsstyrelse ansvarar för att analysera sitt eget län.

Om det finns ett statligt råd eller nätverk i länet träffas detta under våren med fördjupning i frågan om statlig närvaro och service. Med utgångspunkt i den kvantitativa och kvalitativa data som samlats in kan man föra en diskussion om hur nuvarande, kommande och planerad närvaro och service ser ut i länet och dess kommuner samt hur de har påverkats av den statliga närvaron och servicen.

Varje länsstyrelse gör sedan en regional bedömning av sitt län och sammanställer informationen utifrån en rapportmall. Den samlade regionala bedömningen skickas till den samordnande länsstyrelsen i slutet av april varje år.

Den samordnande länsstyrelsen gör en samlad rapport till Regeringskansliet i början av juni varje år.

I de fall det uppkommer behov av samråd enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete kan länsstyrelsen vara en ingång för detta samråd löpande under året.

Implementering av metoden/modellen med förskjuten årsplan första året

Den årsplan som beskrivits ovan kommer att bli förskjuten det första året. Detta då det kommer att bli en fördröjning av vissa moment. Statistiken, som egentligen ska beställas i december, kommer till exempel att beställas under våren. Statistiken behöver också tillgängliggöras i den plattform som vi bestämmer oss för att arbeta i. I implementeringen ingår också att hitta former för att för att samverka med myndigheterna i respektive län. Det kan ta tid att hitta former för kring just frågan om statlig närvaro och service. Det första året kommer det därmed att bli arbete med att implementera modellen och starta upp uppdraget.

Årsplanen första året kommer i och med detta att se lite annorlunda ut. Rapporteringen till Regeringskansliet skulle preliminärt kunna ske i slutet av september 2021. Det blir i början av juni 2022 som den första leveransen kan ske enligt den beskrivna årsplanen.

2.4 Kostnader och resurser för metoden/modellen

Att införa metoden/modellen kommer att föranleda en del kostnader initialt och därefter årliga löpande kostnader. Därtill tillkommer personella kostnader i form av resurser för att arbeta med uppdraget. Kostnader och resurser kommer att se lite olika ut beroende på vilken plattform som kommer att användas för att tillgängliggöra och visualisera statistiken. Det ser också olika ut på respektive länsstyrelse idag vad gäller analyskapaciteten. I vissa fall finns i dagsläget flera analytiker och i andra fall finns ingen analytiker. Detta betyder att resurser kan behöva tillsättas för att få en kontinuitet i arbetet som avser statlig närvaro och service. Det kan vara så att det på vissa länsstyrelser går att prioritera med befintliga resurser och att man på andra länsstyrelser kan behöva

tillföra kompetens och därmed resurser. Omfattningen på uppdraget för länsstyrelserna kan jämföras med liknande uppdrag som exempelvis uppdraget att följa utvecklingen av grundläggande betaltjänster eller den årliga bostadsmarknadsanalysen. Omfattningen för länsstyrelserna bedöms vara cirka sex årsarbetskrafter inklusive samordning av uppdraget.

Modellen med PRISMA som plattform

Om vi arbetar med modellen och använder PRISMA som plattform kommer detta att föranleda initiala kostnader för att sätta upp databasen och göra visualiseringarna. Denna kostnad beräknas uppgå till cirka 150 000 kronor. Därutöver tillkommer licenskostnader på 3 000 kr per användare, vilket betyder att licenserna kommer att uppgå till 63 000 kronor per år. Dessutom kommer införandet av PRISMA att medföra behov av utbildningsinsatser för att lära sig hantera verktyget. Även om det kommer att bli en del uppstartkostnader finns fördelar genom att det blir billigare att beställa statistiken från SCB samt att både tabeller, diagram och kartor finns samlade i en och samma plattform. PRISMA har också fördelen att det redan finns en rad bakgrundsvariabler tillgängliga. När vi beställer många tabeller samtidigt får vi en samlingsrabatt från SCB och varje tabell kostar därför inte lika mycket som om vi skulle ha beställt datamaterialet utanför PRISMA. I PRISMA finns också möjlighet att samla både kvantitativa och kvalitativa data.

Modellen med andra verktyg som plattform

Om vi använder GIS-verktyget som länsstyrelserna har tillgång till krävs inga licenskostnader för användarna på respektive länsstyrelse. Detta under förutsättning att vi tillgängliggör informationen i WebbGis. Kostnader som uppstår är vid beställningen av statistiken från SCB varje år samt personkostnader för arbetstiden det tar att skapa kartor och diagram. Det kommer initialt även att behövas vissa utbildningsinsatser för de medarbetare som ska hantera kartorna och diagrammen.

Vid användande av Pupos-verktyget kommer det initialt kosta tid och resurser att lägga upp databasen och skapa kartorna. Detta kommer att bli en arbetsinsats för Tillväxtverket, varför de behöver avgöra vilken resursåtgång och vilken kostnad som förknippas med en sådan utveckling. Det kommer även här behövas en utbildningsinsats då alla som ska arbeta i verktyget behöver lära sig detta. Fördelen med Pupos är att det går att arbeta med tillgänglighetsanalyser och även bygga scenarier, vilket underlättar analysen av hur tillgängliga de servicegivande myndigheterna är. I Pupos har vi endast kartor och inga tabeller eller diagram, vilket kan ses som en nackdel med verktyget.

Referenser

Skriftliga underlag

Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete

Förordning (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering

Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Förordning (2010:186) med instruktion för Trafikanalys

Förvaltningslag (2017:900)

Prop. 2016/17:180: *En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag*

Prop. 2018/19:47: *Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service*

SOU 2018:43: *Statliga servicekontor – mer service på fler platser*

SOU 2017:1: *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd*

SOU 2018:43: *Statliga servicekontor – mer service på fler platser*

Fi 2019:B: *En utvecklad organisation för lokal statlig service – delredovisning avseende lämpliga platser*

Internetstiftelsen (2019) *Svenskarna och internet 2019*

Länsstyrelserna (2019) *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen En samlad delredovisning*. Länsstyrelsen i Örebro län, rapport 2019:23

Länsstyrelserna (2019) *Kartläggning av statlig närvaro och service i länen – metoder för löpande uppföljning*. Länsstyrelsen i Örebro län, rapport 2019:32

Post-och telestyrelsen *Bredbandskartan*

Statskontoret (2016) *Statliga myndigheters lokalisering – Ett samlat underlag*. Rapport 2016:8

Statskontoret (2019) *Planerad lokalisering av statlig verksamhet. En kartläggning av tio större myndigheter*. Rapport 2019:13

Trafikanalys (2020) *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2020*. Rapport 2020:5

Statistiska källor

SCB *Befolkningens it-användning*

SCB *Registerbaserad sysselsättningsstatik (RAMS)*

SCB *Företagsdatabasen (FDB)*

SCB (2014) *Standard för institutionell sektorindelning. INSEKT 2014*. MIS 2014:1.

Internetkällor

Om regeringens arbete för ökad statlig närvaro i hela landet. 2019.

Regeringen.se

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/statlig-forvaltning/om-regeringens-arbete-for-okad-statlig-narvaro-i-hela-landet/>

Hämtad 2020-11-09

Remiss av SOU 2020:8 Starkare kommuner - med kapacitet att klara välfärdsuppdraget. 2020.

Regeringen.se

<https://www.regeringen.se/remisser/2020/03/remiss-av-sou-20208-starkare-kommuner---med-kapacitet-att-klara-valfardsuppdraget/>

Hämtad 2020-11-25

Statistik på rutor. Scb.se

<https://www.scb.se/vara-tjanster/oppna-data/oppna-geodata/statistik-pa-rutor/>

Hämtad 2020-07-06

DeSO – Demografiska statistikområden. Scb.se

<https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/deso---demografiska-statistikomraden/>

Hämtad 2020-07-06

RegSO - Regionala statistikområden. Scb.se

<https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/regso---regionala-statistikomraden/>

Hämtad 2020-07-06

Karta över NUTS-indelningen. Scb.se

https://www.scb.se/contentassets/4e32573a1c8f46d1a5ca29e381fb462f/nuts_1_2_3_20080101.pdf

Hämtad 2020-10-20

FA-regioner. Tillväxtverket.se

<https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/regionala-indelningar/fa-regioner.html>

Hämtad 2020-07-06

Om Pupos. 2020. Pupos.se

<https://pupos.se/om-pupos>

Hämtad 2020-07-05

Övrigt

Samtal med Tillväxtverket, 2020-09-07

Samtal med Trafikanalys, 2020-11-26

Bilaga 1 - Enkätfrågor om samverkan

Enkäten ställs till centrala kontaktpersoner på de tolv servicegivande myndigheterna.

Enkäten kan skickas vidare till andra kontaktpersoner i organisationen.

Bakgrund

Regeringen har gett i uppdrag åt länsstyrelserna att kartlägga den statliga närvaron i Sveriges kommuner och län. I uppdraget ingår också att beskriva vilken samverkan som sker mellan **statliga** myndigheter, regioner och kommuner avseende statlig service och närvaro. Syftet med denna enkät är att kartlägga var servicegivande myndigheter tillhandahåller service, antingen genom egna arbetsställen i samverkan med andra. Vi skulle därför vilja få svar på följande frågor.

Vi önskar få svar på frågorna senast DD MM ÅÅÅ.

Avgränsningar

- Den samverkan som avses i detta sammanhang rör samverkan i syfte att *upprätthålla en närvaro i olika delar av landet och tillgängliggöra myndighetens service till medborgarna*. Annan typ av samverkan som till exempel syftar till att stärka samordningen av verksamheten och tjänster hos olika myndigheter ingår inte.
- Frågorna avser hur situationen ser ut i dagsläget.

Frågor

1. Samverkar myndighetens kontor med andra *statliga myndigheter* i syfte att upprätthålla en närvaro i olika delar av landet och för att tillgängliggöra myndighetens service till medborgarna?

JA/NEJ

a. Med vilka myndigheter sker i så fall denna samverkan?

- Arbetsförmedlingen
- Centrala studiestödsnämnden
- Försäkringskassan
- Kriminalvården
- Kronofogdemyndigheten
- Lantmäteriet
- Migrationsverket
- Pensionsmyndigheten
- Polismyndigheten
- Skatteverket
- Trafikverket
- Statens Servicecenter
- Annan statlig myndighet, nämligen...

- b. Vad består denna samverkan i?
- i. Servicekontor
 - ii. Delade lokaler för permanent närvaro?
 - iii. Nyttjande av andra myndigheters lokaler vid tillfälliga besök
 - iv. Mobila kontorsenheter
 - v. Annan form av samverkan i syfte att upprätthålla en närvaro i olika delar av landet och för att tillgängliggöra myndighetens service till medborgarna, nämligen...
- c. Var i landet förekommer samverkan i dessa olika former av samverkan. Ange kommun/kommuner i listan nedan.

2. Samverkar myndighetens kontor med några *regioner* i syfte att upprätthålla en närvaro i olika delar av landet och för att tillgängliggöra myndighetens service till medborgarna?

JA/NEJ

- a. Med vilka regioner sker i så fall denna samverkan? Ange region/regioner i listan nedan
- i. Stockholm
 - ii. Uppsala... osv
- b. Vad består denna samverkan i?
- i. Delade lokaler för permanent närvaro?
 - ii. Nyttjande av regionens lokaler vid tillfälliga besök
 - iii. Mobila kontorsenheter
 - iv. Annan form av samverkan i syfte att upprätthålla en närvaro i olika delar av landet och för att tillgängliggöra myndighetens service till medborgarna, nämligen...

3. Samverkar myndighetens kontor med några *kommuner* i syfte att upprätthålla en närvaro i olika delar av landet och för att tillgängliggöra myndighetens service till medborgarna?

JA/NEJ

- a. Med vilka kommuner sker i så fall denna samverkan? Ange kommun/kommuner i listan nedan
- i. Botkyrka
 - ii. Danderyd osv...
- b. Vad består denna samverkan i?

- i. Delade lokaler för permanent närvaro?
- ii. Nyttjande av kommunens lokaler vid tillfälliga besök
- iii. Mobila kontorsenheter
- iv. Annan form av samverkan i syfte att upprätthålla en närvaro i olika delar av landet och för att tillgängliggöra myndighetens service till medborgarna, nämligen...

4. Finns det andra insatser myndigheten har gjort för att upprätta hålla närvaro i olika delar av landet och för att tillgängliggöra myndighetens service till medborgarna?

Länsstyrelserna